

Van WISC-III-NL naar WISC-V-NL: spiekbriefje voor de afname

Veerle Briers, Anne-Katrien Koenen en Ria Van Craenenbroeck

Veerle Briers werkt als stafmedewerker psychodiagnostiek mee aan het uitbouwen van het psychodiagnostiekonderwijs en heeft meegewerkt aan het onderzoek in het kader van de validering van de WISC-V-NL.

Ria Van Craenenbroeck is coördinator van de testotheek en begeleidt de practica van het vak Psychodiagnostiek. Zij heeft ook meegewerkt aan het valideringsonderzoek van de WISC-V-NL.

Anne-Katrien Koenen is doctoraatsassistent en begeleidt de practica van het vak Psychodiagnostiek. Alle drie de auteurs werken in de onderzoeksgroep Schoolpsychologie en Ontwikkeling in Context aan de KU Leuven.

Eind 2017 verscheen er een nieuwe versie van de WISC voor Vlaanderen en Nederland, de WISC-V-NL. Met de WISC-V-NL kan je aan de hand van maximum 14 subtesten cognitieve vaardigheden in kaart brengen van kinderen en jongeren van 6 tot 16 jaar. Vanaf volgend schooljaar zullen ook CLB's deze nieuwe intelligentietest gebruiken. De WISC-V-NL is op verschillende vlakken anders dan de vorige versie, de WISC-III-NL. Zo sluit hij meer aan bij nieuwe theoretische inzichten over intelligentie en zijn de normen meer up-to-date. Maar wat is er anders voor de afname? We zetten de grootste nieuwigheden op een rijtje.

Ben je een ervaren WISC-III-NL-afnemer en op zoek naar een overzicht van de belangrijkste veranderingen voor een gestandaardiseerde afname van de WISC-V-NL? Dan is dit artikel iets voor jou! Uiteraard vervangt dit spiekbriefje de afnamehandleiding niet. Bij de afname van de WISC-V-NL volg je de regels van standaardisatie nauwgezet, zoals volledig beschreven in de afnamehandleiding. Enkel zo kan de afname betrouwbaar verlopen en kan je de verkregen scores vergelijken met de normscores.

Begin-, omkeer- en afbreekregels

Zoals bij de WISC-III-NL, hebben de meeste subtesten in de WISC-V-NL een **leeftijdsspecifiek instapitem**. Voor de verbale subtesten van de Verbaal Begrip Index geef je nu echter bij de eerste twee items van elke leeftijd correctieve feedback indien het kind niet de maximumscore behaalt (zowel op het scoreformulier als in de handleiding aangeduid met †).

De **omkeerregel** is voor alle subtesten dezelfde geworden. Indien geen maximumscore behaald wordt op een van de eerste twee items, moeten de voorgaande items in omgekeerde volgorde worden afgenomen tot er op twee opeenvolgende items het maximum aantal punten wordt gehaald. Let daarbij ook op dat het eerst afgenomen instapitem meetelt in de omkeerregel.

Ook de **afbreekregel** is uniform geworden voor de meeste subtesten: na 3 opeenvolgende 0-scores wordt de subtest stopgezet. Wanneer je echter tijdens het omkeren 3 opeenvolgende 0-scores verkrijgt, moet je wel nog verder blijven omkeren tot 2 opeenvolgende juiste antwoorden of tot item 1. Uitzonderingen: 1) bij Blokpatronen breek je af na 2 opeenvolgende foute antwoorden, 2)

voor Cijferreeksen en Cijfers en Letters Nazeggen geldt dat je het onderdeel afbreekt als op alle reeksen van eenzelfde item een 0-score werd gehaald.

Subtesten overgenomen uit de WISC-III-NL, zonder wijzigingen

Verbale subtesten

De regels om door te vragen bij de subtesten van de Verbaal Begrip Index blijven behouden. Enkel bij de maximumscore of bij een antwoord dat duidelijk fout is, moet je niet doorvragen. Bij alle 1-puntsantwoorden en bij 0-puntsantwoorden die enigszins aansluiten bij de vraag, moet je doorvragen. Je vraagt maar 1 keer door, tenzij het kind zichzelf na een eerste keer doorvragen verbetert van een 0- naar een 1-puntsantwoord. In dat geval vraag je een tweede keer door. Telkens je doorvraagt, noteer je dit met een 'D' op het scoreformulier.

Naast deze algemene regels rond doorvragen, moet je bij bepaalde soorten fouten of onvolledigheden bij verschillende items op een andere manier doorvragen. Deze specifieke manier van doorvragen staat duidelijk aangegeven in de afnamehandleiding.

Symbol Substitutie Coderen en Symbol Zoeken

Voor Symbol Substitutie Coderen en Symbol zoeken gelden nog steeds dezelfde instructies en krijgt het kind 2 minuten of 120 seconden de tijd om de opgaven op te lossen (zonder items over te slaan en zonder gebruik van een gom).

Subtesten overgenomen uit de WISC-III-NL, waarbij enkele afnameregels gewijzigd zijn

Blokpatronen

- Dit is nu de eerste subtest die je afneemt.
- Wanneer het kind tijdens het leggen van het patroon de maximale dimensie overschrijdt (bv. drie blokken op een rij legt wanneer het patroon uit een vierkant van 2×2 blokken bestaat), noteer je dat het een patroonfout (P) gemaakt heeft. Maakt het kind het patroon alsnog correct binnen de opgegeven tijdslimiet, dan leidt dit niet tot een 0-score.
- Tussenruimtes kleiner dan 5 mm worden toegelaten.
- Je moet de blokken nog steeds op dezelfde manier klaarleggen. Bij 2 blokjes moet 1 blokje halfrood-halfwitte zijde boven liggen. Bij 4 blokken moeten de 3 verschillende zijden boven liggen, maar mag er maar 1 halfrood-halfwitte zijde boven liggen. En bij 9 blokken moeten ook de 3 verschillende zijden boven liggen, maar mogen er maar 2 halfrood-halfwitte zijden boven liggen. Denk er zeker ook aan dat de blokken die je zelf gebruikt om het patroon voor te doen op dezelfde gestandaardiseerde wijze dienen te worden klaargelegd.
- De eerste rotatiefout van meer dan 30° moet terug gecorrigeerd worden en levert geen punten op.
- Vanaf item 10 worden er weer tijdsbonussen toegekend. Dit is de enige subtest waarbij er met tijdsbonussen wordt gewerkt.

Rekenen

- Er zijn geen rekenkaarten meer.
- De opgave van items 1-19 mag je niet herhalen. Vanaf item 20 mag je elke opgave één keer herhalen. De

chronometer wordt gepauzeerd tijdens deze herhaling.

Cijferreeksen (Voorwaarts, Achterwaarts en Sorteren)

- Na Cijferreeksen Voorwaarts en Cijferreeksen Achterwaarts, neem je een nieuw onderdeel af: Cijferreeksen Sorteren.
- Je mag geen enkele reeks herhalen.
- Vooraleer je het onderdeel Sorteren afneemt, controleer je of het 6- tot 9-jarige kind correct kan tellen tot 5 (= kwalificatie-item). Lukt dit niet, dan neem je dit onderdeel niet af.

Nieuwe subtesten

Matrix Redeneren, Gewichten en Figuur Samenstellen

- Bij deze subtesten moet het kind één (Matrix Redeneren en Gewichten) of drie (Figuur Samenstellen) alternatieven aanduiden in het stimulusboek als juist antwoord.
- Tien seconden voor het verstrijken van de tijdslimiet spoor je het kind aan om te antwoorden door te vragen: 'Welke denk je dat het is/zijn?'
- Bij Matrix Redeneren geldt geen tijdslimiet, maar stel je toch deze vraag na ongeveer 30 seconden.

Plaatjes Reeksen

- Toon de stimuluspagina exact 3 (item 1-3) of 5 seconden. De tijd start NA het geven van de instructie. De instructie mag dan ook niet ingekort worden.
- De stimuluspagina (m.u.v. voorbeeld- en oefenitems bij correctieve feedback) mag je maar een keer tonen.
- Indien het kind de juiste tekeningen aanduidt, maar in de verkeerde volgorde, scoor dan 1 punt.
- Noemt het kind de plaatjes in de omgekeerde volgorde, dan wijs je het kind hierop door de stimuluspagina terug te laten zien en te zeggen: 'Onthoud de plaatjes in volgorde, beginnend bij deze.' De score voor dit antwoord is 1 punt.
- Tip: bij items met meerdere plaatjes is het soms moeilijk om te volgen welke plaatjes het kind aanduidt en in welke volgorde. Vraag het kind in dat geval om het cijfer dat bij elk plaatje hoort hardop te zeggen in plaats van de plaatjes aan te wijzen.

Cijfers en Letters Nazeggen

- Deze subtest wordt niet afgenomen bij 6- en 7-jarigen. Bij kinderen van 8 en 9 jaar controleer je eerst of ze correct kunnen tellen tot 5 en het alfabet kunnen opzeggen tot de letter

F (= kwalificatie-items). Zo niet, dan neem je de subtest niet af.

- Je mag geen enkele reeks herhalen.

Figuur Zoeken (Willekeurig en Gestructureerd)

- Bij deze subtest moet het kind bij het invullen (een streep trekken) met het rode potlood dat in de koffer zit.
- Tip bij het scoren: als de antwoorden niet goed zichtbaar zijn door de scoringsmal heen, dan kan je ook zonder mal scoren. Er staan vier dieren per rij.

Helemaal mee met de tijd: afname via iPad!

Je kan de WISC-V-NL ook afnemen met twee iPads: eentje voor de proefleider, waarop onder andere de instructies verschijnen, en eentje voor het kind, waarop de stimuli komen en bij sommige subtesten het kind het antwoord moet geven.

Een afname met iPad is gebruiksvriendelijk: het is aantrekkelijk voor het kind en het helpt de proefleider bij het correct afnemen van de subtest door de begin-, omkeer- en afbreekregel te melden. Afname via iPad betekent een aanzienlijke tijdsinstroom omdat van sommige subtesten de ruwe score automatisch berekend

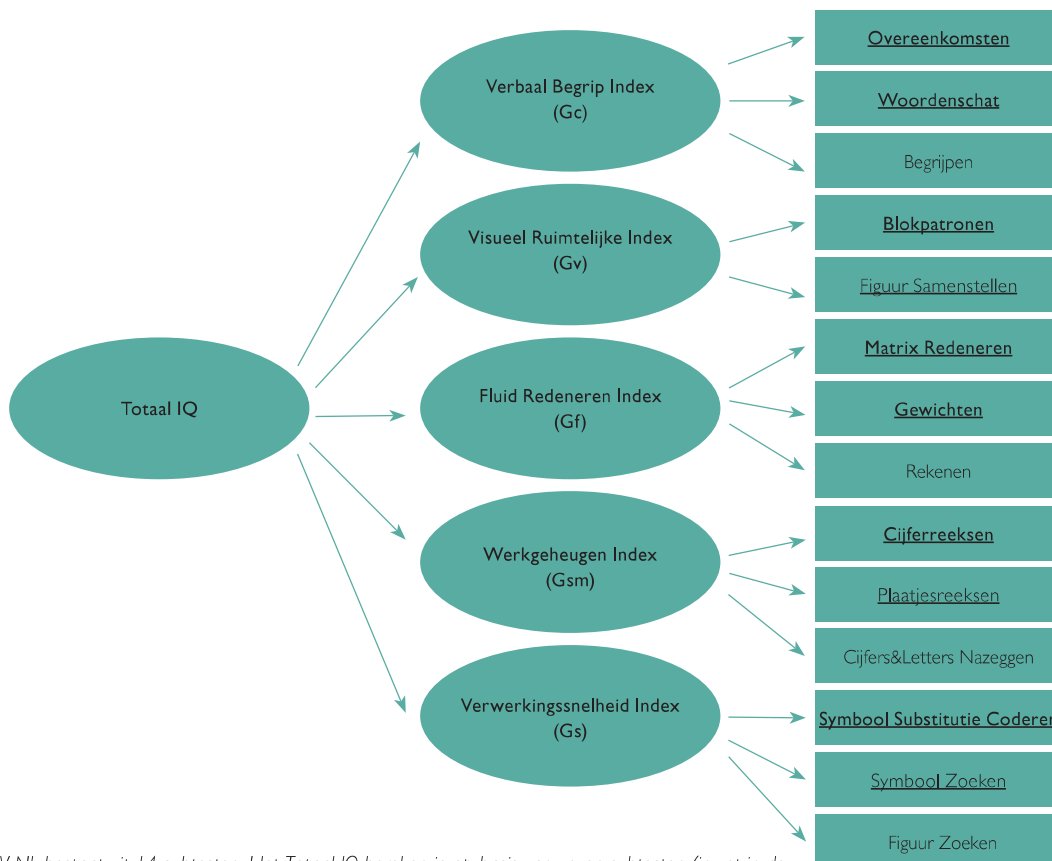
wordt en van alle subtesten de ruwe scores opgeteld worden tot somscores en onmiddellijk omgezet kunnen worden in een standaard score.

Toch is op dit moment een waarschuwing voor het gebruik van de iPad op zijn plaats! De normen zijn enkel verzameld met pen-en-papierafnames. Op dit moment is het op basis van beschikbaar onderzoek moeilijk uit te maken of en in hoeverre de normen van de pen-en-papierafnames ook te gebruiken zijn voor de iPadafname. Dit wordt nog verder onderzocht, onder andere in overleg met de uitgeverij. Als je kiest voor afname via iPad, wees momenteel dan voorzichtig bij het interpreteren van de resultaten!

WISC-V-NL: geen verbaal en perfoormaal IQ meer

De WISC-V-NL bevat in totaal 14 subtesten (zie figuur). Acht subtesten zijn overgenomen uit de WISC-III-NL, de andere zes zijn nieuw. Voor de opbouw van de WISC-V-NL en informatie over wat elke subtest meet, verwijzen we naar de Technische handleiding.

De grootste verandering tussen de WISC-V-NL en de vorige versie is misschien wel het schrappen van het Verbale (V) IQ en Performale (P) IQ. De WISC-V-NL is onder andere geïnspireerd op de recentste wetenschappelijke visie op intelligentie, namelijk het Cattell-Horn-Carrollmodel (CHC-model). Het totaal-IQ valt niet langer uiteen in een verbale en een performale schaal, maar is opgebouwd uit vijf primaire indexen om een zo omvattend mogelijk kijk op intelligentie te verkrijgen: verbaal begrip, visueel-ruimtelijk, fluid redeneren, werkgeheugen, verwerkingssnelheid. Deze indexen komen overeen met de brede cognitieve vaardigheden (BCV's) uit het CHC-model. De scores op deze vijf indexen bekom je in de WISC-V-NL via 10 subtesten (onderlijnd in de figuur).

De WISC-V-NL bestaat uit 14 subtesten. Het Totaal-IQ bereken je op basis van zeven subtesten (in vet in de figuur). De vijf indexen (tussen haakjes staat de overeenkomstige brede cognitieve vaardigheid uit het CHC-model) bereken je op basis van 10 subtesten (onderlijnd in de figuur).